

Szentmihály az önálló községgé válás útján

Az évszázadokon keresztül Csömörhöz tartozó Szentmihály pusztája a Grassalkovich uradalom felszámolása után kezdett benépesülni, az 1870-es évektől elsősorban nyaralókkal.

Az 1890-es évekre kiépült az Almássy Pál-telep, a József főherceg-telep, a Vida-telep, a Szent György-telep, a Krajcsovics-telep, az Anna-telep és az Árpád-telep.

A budapesti Fehérló Szállodában (Rákóczi u. 15.) 1887. márc. 27-én nagyfontosságú összejövetelt tartottak, ekkor és itt alakult meg a Pusztaszentmihályi Házépítők Egyesülete Payer Géza elnökletével. Ezzel az eseménnyel vette kezdetét Szentmihály pusztája legújabb kori benépesítése, benépesülése.

Csömör és Szentmihály puszták sorsa már a XVII. században egybekapcsolódott. Csömör betelepülése, 1914 után is Szentmihály pusztája hozzátartozott. A Budapestről való kitelepülés a közvetlen környékre a XIX. század második felében újabb lendületet vett. Ennek során Rákosszentmihály önálló községgé fejlődött.

A korabeli tudósítás így írja le az alakuló ülést. „Walter Károly titkár fölolvasta az alapszabály-tervezetet. Főbb és jelentősebb pontjai a következők: Az egylet minden tagja válthat magának a megvásárolt földekből 150-től 600 négyszögölíig terjedő részt. A telekrész megszerzése iránti módoszatok szerint minden egyes tag a beíratástól számítandó 8 nap alatt 25-50 forintnyi átalányösszeget fizet le, s azután havonként (mindig a hó első tíz napján) 8-16 forintnyi részletekben törleszti a hátralékos összeget, megfelelő 6%-os kamatokkal. Az egyetlen, mint ilyen, tagjainak tartozásai iránt egyetemleges kötelezettséget nem vállal s így mindenki maga felelős a saját ingatlanának a kötelezettségei iránt.

A közgyűlés a tervezetet egyhangúlag elfogadta. Ezután Walter Károly titkár ismerteti az ideiglenes tisztikar eddigi tevékenységét. Pusztája Szt. Mihály közvetlenül a főváros határa mellett, Rákosfalva közelében van. A vidék dombos, egészséges s nívóját tekintve, egy magasságban áll a Gellértheggyel. Az itt elterülő szántóföldekből hasítottak ki egy 36 holdnyi területet (holdanként 1200 négyszögölí), összesen 43.200 négyszögölínyi terjedelemben.

Ez előterjesztéseket a közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette s ezután a szavazást ejtették meg. E célból az elnök rövid időre felfüggesztette az ülést. Szünet közben az elkészített házterveket mutatták be. Kétféle házterv van. Lakás három szoba, konyha, kamra, pincze és padlással és két szoba a hozzátartozó helyiségekkel. A házak tiszta kőből szárazon lesznek építve. „Ezután megválasztották a tisztségviselőket, melyeknek nevét 30 évvel később közölte a Rákos Vidéke az évforduló alkalmából. (RV 1917. 13. sz. 3-4. o.)

Az utóbbi fellendítésére 1898-ban alakult meg Csömör pusztája, Szt. Mihályi Árpád-telep családház-építő Egyesület. Célját ekként határozta meg alapszabályzatában: „a főváros drága lakbéréhez kötött lakóiból azoknak, kik a közös célba való törekvésből egyesültek, lehetővé tenni, hogy az egyetemleges kötelezettség kizárása mellett olcsó és e mellett kényelmes fizetési feltételekkel maguknak első sorban házhelyeket vásárolhassanak Csömör nagyközség határában Pusztaszent-Mihályon, másodsorban a házhelyek árát kifizetvén, jállandó lakházakat létesíthessenek csekély kamatú kölcsön alapján.”

Az egyesület és még más társaságok is kitűnően dolgoztak, ezt bizonyítja, hogy a Csömörhöz tartozó Pusztaszentmihály 1902. dec. 1-én Rákosszentmihály néven önálló községgé alakult. Az egyesület 1917-ben átalakult Kísszentmihályi Polgári Köré.

